

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Romanlar, 10. Yüzyıldan itibaren, Kuzey Hindistan'dan batıya doğru hareket ederek, tüm dünyaya yayılan bir topluluktur. A. F. Pott ve Franz Miklosich'e göre "Çingenelerin" kökleri, Hindistan'da müzisyen ve şarkıcılardan oluşan, "doma" veya "domba" diye adlandırılan, kastın en alt basamağına dayanmaktadır. Romanların Batıya doğru göçleri İngiltere'ye oradan da Kuzey Amerika'ya uzanmıştır. O dönemde, İngiltere'deki halk tarafından Mısırlılara benzetilen Romanlara, İngilizce'de bu anlama gelen "Egyptian" adı verilmiştir. Kelimenin tarihsel değişimi sonucu Gypsy kelimesi yani Çingene ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde Romanlar uzun yıllar, "Çingene" genel adıyla anılmıştır. Ancak yörelere göre, Batı Anadolu ve Trakya'da "Roman", Van ve Ardahan civarında "Mutrib", Orta Anadolu'da "Elekçi", Erzurum, Artvin, Erzincan, Bayburt ve Sivas'ta "Poşa", Akdeniz ve Ege bölgesinde "Sepetçi", Adana ve çevresinde "Cono" olarak adlandırılmaktadırlar.

Bunun yanı sıra "Esmer vatandaş", "Köçer", "Arabacı" gibi yaşam biçimleri ve iş kollarının özelliklerini gösteren etiketlemelerle de adlandırılabilirler. Ayrıca, Romanlar için ülkemizde "Kıpti" kelimesi de çok yaygın olarak kullanılmaktadır. "Kıpti", Mısırlı anlamına gelmektedir. Osmanlı döneminde "Çingane" şeklinde ifade edilen Romanlar, İngiltere'de olduğu gibi Mısırlı kabul edilerek, "Kıpti" adıyla anılmış ve bu tanımlama günümüze kadar gelmiştir. Romanlar kendilerini 10. yüzyıldan buyana ROM olarak tanımlamaktadır. ROM, "adam" anlamına gelmektedir. Romanlar, yüzyıllar boyu süren göçebe hayatlarında, geçtikleri toprakların gelenek ve görenekleri ile harmanlanarak zengin bir kültürel yapıya ulaşmışlardır. Bugün tüm dünyada 15 milyon, Türkiye'de ise 750 binin üzerinde Roman yaşadığı tahmin edilmektedir.

Tüm dünyada Romanlar, en alt kültür gurubu olarak görülmekte, farklı tanımlarla etiketlenerek, eşit sosyal statü elde edememektedirler. II. Dünya Savaşı sırasında Romanlar, bu anlamda en büyük vahşeti yaşamış halklardan biridir. Her ne kadar Yahudi Soy Kırımı olarak bilinse de, Nazi Almanyası, Macaristan, Polonya ve Çekoslovakya'daki esir kamplarında 200 bin ila 800 bin arasında Romalı katledilmiştir. Romanlar bu katliamı Porajmos (Parçalanmak) olarak adlandırmaktadır. Romanların yaşadığı bu süre gelen sorunlarla ilgili olarak, Nisan 1971'de Londra'da ilk Uluslararası Roman Kongresi toplanmıştır. Bu kongreye atfen, 1990 yılından bu yana 8 Nisan Dünya Romanlar Günü olarak kutlanmaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de Romanlar, alt kültür gurubu olarak görülmektedir. Osmanlı döneminde Romanlar, Rumeli Beylerbeyliği'ne bağlı bir birlik olarak görülmüş ve Trakya bölgesinde tecrit edilerek yaşamaya zorlanmışlardır. Romanlar Osmanlı'da da altı sınıf muamelesi görmüştür. Örneğin, Osmanlı'da Romanlar kendilerini, Sünni Müslüman olarak tanımlamış olmalarına rağmen, cinayet, vatana ihanet gibi suçlardan idama mahkûm edilmeleri halinde, Müslümanlar gibi asılarak değil, gayrimüslimler gibi kafaları kesilerek öldürülürlerdi.

Günümüzde de Romanların maruz kaldığı muamele pek farklı olmamaktadır. Bu konunun birkaç örnekle somutlaştırılması gerekmektedir. Edirne’de İmam – Hatip Lisesi, ardından İlahiyat Fakültesi’ni bitiren bir Roman vatandaşın, köyüne imam olarak atanma talebi kabul görmüş, ancak köylülerin “Çingene’nin ardında namaz kılmayız!” tepkisi üzerine atama iptal edilmiştir. Bir başka olayda ise İzmir Çağdaş Romanlar Derneği yönetim kurulu üyeleri, yemek yemek için gittikleri lokantaya, Roman olmaları nedeniyle kabul edilmemiştir. Bir sinema sanatçısının Bu ve buna benzer pek çok olay Romanları, birlikte yaşamaya mahkûm etmektedir. Ünlü bir sinema oyuncusu bir söyleşi sırasında “Çingene’yi padişah yapmışlar, önce babasını kesmiş” şeklinde bir benzetme yaparak, toplumdaki algıyı söylem biçimiyle açığa vurmaktadır. Ayrıca, kentsel dönüşüm projeleri ile Roman mahalleleri, kentin dokusuna uymadığı gerekçesi ile yok edilmekte, Romanlar, alıştıkları yaşam biçimlerinden sökülerek farklı bir yaşam biçimine zorlanmaktadır.

Türkiye’deki Romanlar, “Türk” olmaktan duydukları gururu açıkça ortaya koymalarına ve kendilerini “Sünni Müslüman” olarak tanımlamalarına karşın, yüksek düzeyde ayrımcılığa ve aşağılanmaya maruz kalmaktadır. Toplumun çoğunluğu tarafından Romanlara atfedilen en hafifinden, “hercai”, “tasasız”, “dans – müzik – çiçek” üçgeninde “günlük yaşayan”, “yüzeysel” ya da daha da ileri gidilerek “suçlu” ve “ahlaksız” insanlar olduğuna ilişkin basmakalıp fikirler, medya aracılığıyla da sürekli tekrarlanmaktadır. Türk toplumundaki Romanlara yönelik genel algı, onları sosyal hiyerarşinin en altına yerleştirmektedir. Bırakınız eğitim ve sağlık, temel sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanamayın, bu toplumsal kesim kamusal alanda aidiyetini bile ifade edememektedir.

Dışlanmış azınlıkların, çoğunluğun bir parçası olabilme yönündeki özlemleri anlaşılabilir ve tarihsel açıdan da tanıdık bir durumdur. Romanlar da dışlanmış ve tecrit edilmiş bir azınlık olmak değil, toplumun bir parçası olma gayretlerini devam ettirmektedirler.

Dünyada en dördüncü büyük Roman nüfusuna sahip Türkiye’de bu toplumsal kesimin yaşadığı sorunların araştırılması ve çözümlerin tespit edilmesi amacıyla, Anayasa’nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

ALİ HARİBAŞ
G. KALE MR.

İzmir MV
Hülya Arven

Prof. Dr. Hürşit Güneş
Kocaeli Milletvekili

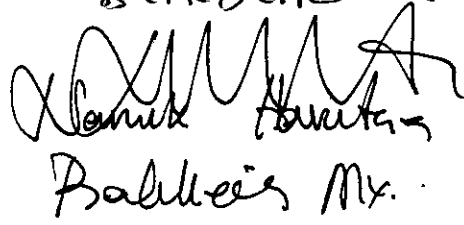
R. K. J.

Hülya Arven
T. Ö. Ö. Ö.

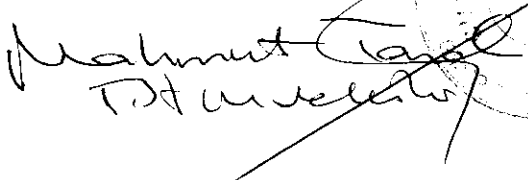
R. Kerim ÖZKAN BCU

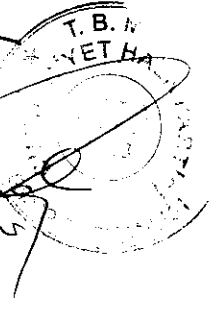
Mehmet S. Ö.

BURDUR MV

Balıkesir Mr.

Gaziantep MV

T. B. M. M.

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
İhsan Örkes	İstanbul	
Gürküt ARAZ	Antalya	
Kadir Sakın Özü	İSTANBUL	
Mehmet Ali Şişir	Hatay	
Ali İhsan Köktürk	Zeytinlik	
M. SERDAR SOYDAN	Gonaklık	
Mehmet S. Kesimoglu	K-Eli	
Recep Gürhan	Edirne	
Selahattin Karadağmetoğlu	Siresun	
Ramiz Topal	Amasya	
Ömer Kapıcı	Antalya	
İlhan Dönkür	Bursa	

